

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עג.

עין משפט
גו מצוה

בא מ"י פ"א מהל' רחמ' הלכה י' סתג' לאין קפד קפד' עושי' ח"מ פ"י סתג' פ"ב דף קמח"ז: כ"ב ב' מ"י שם הלכה י' י' עושי' שם סתג' כ"ג: כ"ב ד' מ"י שם הלכה י' ג' ה' ו' מ"י שם הלכה י' סתג' שם עושי' ח"מ פ"י סתג' פ"ב דף קמח"ז: כ"ב ב' מ"י שם הלכה י' י' עושי' שם סתג' כ"ג: כ"ב ד' מ"י שם הלכה י' ג' ה' ו' מ"י שם הלכה י' סתג' שם עושי' ח"מ פ"י סתג' פ"ב דף קמח"ז: כ"ב ב' מ"י שם הלכה י' י' עושי' שם סתג' כ"ג:

מתני' ואלו שמזלין אותן. מן העבירה: כנפשו. נמתו להרג כל אדם כדי להזלין מן העבירה ומקרא נפקי: אבל הרודף אחר כהמה. לרצוה והורוה לעבוד עבודת כוכבים ולחלל שבת וכל שכן שאר כריתות ומיתות כ"ד שאינן עריות דלא נמתו להזלין כנפשו אלא מדבר כגון זכר ועברה המאורסה ומיהו רוצה בדיא כתיב ניה. והאי דנקט בהמה משום דמילא לעריות ונקט נמי עבודת כוכבים משום דקד"ה מימי נקי' כמלקמן) ובשנת נמי מימי בגיורה שיה: **גמ'** לא תעמוד. לא תעמיד עמך על דמו אלא הילתו: לפנמה. לניישה ולזלוה אמרה תורה נמתה להזילה בנפשו דליפתין לקמן מואלין מושיע לה: מן הדין. ק"ו: קישוף הוא. שהוקש רוצה לעברה המאורסה וכל היקש וגזירה שיה המופנת הרי הוא כמפורש במקרא ועונשין ממנו לפי שלא ניתנה למדרש מעממו אבל מקל וחומר שאדם דן ק"ו מעממו אע"פ שלא קבלו מרבו אין עונשין ממנו דליפתין כמכות (דף ט"ז). ובי מה **למדנו מרובא.** כאן לפטור את האונס דקאמר ליה קרא' אין לעברה חטא מות כי כאשר יקום איש דמשמע כי היכי דהמס אונס פטור הכא נמי פטורה אלא משמע שיה כל ללמד על הנערה ונמלא שנתכח כאן ללמד הימנה כלומר נמלא אף למד דמשום מילי אחריני איתקוש ומרוייה ילפי מהדרי: מה נערה המאורסה ניתן להזילה. מן העבירה בנפשו אף רוצה וכו' ואמתי ילפא נערה מרוצה שמהרג ואל תעבור דלקמן) ומיהו הכא לא אסיקנא במילתיה דר' לזגג גרר' אמאי: ומדקאמר אין מושיע מכלל דנערה תשועה: אכדס גופו. כגון נעטע בנהר מניין שאתה מלווה על השבת: ס"ל והשבותו לו. קרא ימירא הוא למדרש שב את גופו לעממו: בני מילי כנפשו. אס זה הרוצה יוכל להזילה יליהו: קמ"ל. לא תעמוד על דם רעך לא תעמוד על עמך משמע אלא חזור על כל דדנין שלא יאכד כל רעך: חייבי כריסום וחייבי מיתום כ"ד. דעריות קאמר דאיכא עבירה ופגם ומנא דמתני' נמי הכי סבירא ליה מדלא קא מרמינן שתמא אקמתא ומנא הני והוא הדין לכל עריות: אלמנא לכהן הגדול. כ"ג הרודף אלמנה לאונסה אע"פ שיש שם פגם דקא משוי לה חללה אין מזלין אותה בנפשו כדמפרש לקמן) דמייבי לאוין אין ניתנין להזיל כנפשו: נעדרה בה עבירה. ככר: אין מזלין. דהא אפגימה לה וקרא אפגימה קפיד מדגלי כתיב ולא נעבירות אחרות: יש מושיע לה. ע"י דבר אחר בלא הריגה אין הורגין אותה בנדיפתו שהרי כשישיגוהו' יהיה לה מושיע: האומרים. למזלין הרודפין

תורה אור השלם

1. לא תחך רכיל בעמך
2. לא תעמוד על דם רעך
3. כי בשרה נמא
4. ואם לא קרוב אחיך
5. אלך ולא ידעתי
6. ואספתו אל חור ביתך
7. וקחה עמך עד עיר ארצה
8. אתה ורשעתה לך:

מוסף רש"י

ובי עונשין מן הדין. מדין ק"ו. דיעי ממתים ומלת פשה וולסת עבירה ופסולי קדישם אהא למד מק"ו. אבל לא אהרת ועונשין ומיתה יא"ו. כי כאשר יקום איש על רצוה. נערה המאורסה כתיב (ויחמ 30) ובי מה למינא מרובא. שהיא משמט הרוצה מן משמט הכי והוא שם הלא מירס נה אונס פטור כדכתוב ונערה לא תפסה דבר. אלא נראה כמי שרצה כל ללמד כאן ומנא שהוקש כאן להיות למד, והכי קאמר כדלפא נערה נערה שיהא שין. כמו רשעים כד' יהיה נעם כעסן. ולא נאמר יהיה העם כעסן (פסחים כה"ג). מה נערה המאורסה ניתן להזילה. עינן שוחת להזילה שהיא רודף. דמתיב ואין מושיע לה. הא אס' מושיע דר' להושיעה ככל אשר יוכל אפילו בהריגה. אס' אין יוכל להזיל אחר מחבירו והיגרו (שם) ובע"ז יומא כ"ג.

ומה נערה המאורסה שלא בא וכו'. וא"ת הלא פגם תמור מרוצה שיה בנפילה זה נסיף לאו פירכא היא דהכא לא קפיד קרא אאיקורא אלא אפגימ' דהא נעדרה בה עבירה או שאין מקפדת על פגמה אין מזלין אותה בנפשו כדמוכח שמעתי' ושפיטא דיש פגם גדול בנהרג מבגורה המאורסה שנאנסה וא"ת ומנא לן דאפגימ' קפיד רחמנא דילמא אאיקורא קפיד מדאליטרי'ן למעוטי עובד עבודת כוכבים ומחלל שבת ובהמה ובקונטרס פ' לקמן דאפגימ' קפיד מדגלי כתיב ולא נעבירות אחרות ועוד י"ל דאין מושיע לה משמע דאנוסותה קפיד קרא: הרי זה בא 55% ונסא אפ"ר פירוש ומנא אף למד דהא ללמד נמי אחא דכדרשין לקמן) מה רוצה יהרג ואל יעבור וכן כההוא דלניל בפרק ד' מיתות (דף ט"ז). משכני אשה מגיד לך הכתוב ששני משכבות בנשה וקאמר הרי זה בא ללמד ומנא למד והיינו נמי אף למד דהא ליפתין מניה העראה בזכר כההיא שמעתי' ולשמואל דמחייב אכזר כגון ג' שנים והא דאמר ברש"י דחולין (דף כח). גבי כזי ואיל הרי זה בא ללמד ומנא למד מה פסולי המוקדשים בשמיטה הכס נמי יש לפרש דאף למד קאמר דללמד אפסולי המוקדשות נמי קא אמר לפטור מן הממנות כדרשין כ"ב"ק דבכורות (דף ט"ז):

אף רוצה ניתן להזילו בנפשו. ואס תאמר מוהוכה בכל אדם נפקא כדרשין לעיל (דף ע"ג): וי"ל דהמס רשות ואשמעינן קרא דאין לו דמיס אבל כהא קמ"ל דמוכה להזיל: **להזילו** בנפשו כו'. משמעות הענין שמזלין הגרדף בנפשו של רודף אבל לא יתכן לפרש כן כרודף אחר הבהמה וכיוצא בה לפיכך נראה לפרש דמזלין את האדם מן העבירה בנפשו של עממו אבל קשה מנערה המאורסה דקאמר שיהן להזילה בנפשו וא"ת וכוין דמהכא ליפתין דרואה ניתן להזילו בנפשו למה לי קרא צבועה כההיא ומהי גורמת השמא חבירו הורג כדי להזיל המס לא כ"ש ולא מסתבר למימד דחבירו הורג טפי לאפריזי מאיקורא אלא נראה דאי מהכא ה"א עשה קמ"ל המס דעובר בלאו דלא תעמוד על דם רעך:

תלמוד צ"ט והשבותו לו. הכא מוקי ליה לאכדת גופי ובפרק שני דבבא מציעא (דף ס"ח): מוקי ליה שלא יאכיל עגל לעגלים המס דרש והשבותו והכא לו ימירה: **חייבי** ברייתו וחייבי ברייתו כ"ד. עריות מיירי דומיא דנערה וא"ת מיטוק ליה מדאיתקוש כל עריות כ"פ אחר מות כדאמרין ברש"י ע"ג על בימתו (בימות דף ט"ז): י"ל מדמעט בהמה ש"מ דלא מקשינן הכי מיהו קשה הא בהמה לא איתקוש מדמזינעיה לן קרא לרבות העראה בבהמה בפרק ד' מיתות (ועיל דף ט"ז):

נער נערה. פירש בקונטרס נער כתיב וקרי נערה מדרש מקרא ומסורת ואף על גב דאמרין בפרק אלו נערות (מכות) דף מ: וס"ג גבי קנס כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה בנפשע הכא הוי מצי למיכתב נערה דעל כרחיק לאו כקטנה איירי אלא בבת עונשין ועוד יש לפרש דטובא נערה כתיבי בפרשה ומיהו כסמין משמע דממד דרש דקאמר אידי דכתב נער כתב נמי כפשיטה דקרא דעל כרחיק נערה קרינן דהא נערה משמע:

מתני' ואלו שמזלין אותן. מן העבירה: כנפשו. נמתו להרג כל אדם כדי להזלין מן העבירה ומקרא נפקי: אבל הרודף אחר כהמה. לרצוה והורוה לעבוד עבודת כוכבים ולחלל שבת וכל שכן שאר כריתות ומיתות כ"ד שאינן עריות דלא נמתו להזלין כנפשו אלא מדבר כגון זכר ועברה המאורסה ומיהו רוצה בדיא כתיב ניה. והאי דנקט בהמה משום דמילא לעריות ונקט נמי עבודת כוכבים משום דקד"ה מימי נקי' כמלקמן) ובשנת נמי מימי בגיורה שיה: **גמ'** לא תעמוד. לא תעמיד עמך על דמו אלא הילתו: לפנמה. לניישה ולזלוה אמרה תורה נמתה להזילה בנפשו דליפתין לקמן מואלין מושיע לה: מן הדין. ק"ו: קישוף הוא. שהוקש רוצה לעברה המאורסה וכל היקש וגזירה שיה המופנת הרי הוא כמפורש במקרא ועונשין ממנו לפי שלא ניתנה למדרש מעממו אבל מקל וחומר שאדם דן ק"ו מעממו אע"פ שלא קבלו מרבו אין עונשין ממנו דליפתין כמכות (דף ט"ז). ובי מה **למדנו מרובא.** כאן לפטור את האונס דקאמר ליה קרא' אין לעברה חטא מות כי כאשר יקום איש דמשמע כי היכי דהמס אונס פטור הכא נמי פטורה אלא משמע שיה כל ללמד על הנערה ונמלא שנתכח כאן ללמד הימנה כלומר נמלא אף למד דמשום מילי אחריני איתקוש ומרוייה ילפי מהדרי: מה נערה המאורסה ניתן להזילה. מן העבירה בנפשו אף רוצה וכו' ואמתי ילפא נערה מרוצה שמהרג ואל תעבור דלקמן) ומיהו הכא לא אסיקנא במילתיה דר' לזגג גרר' אמאי: ומדקאמר אין מושיע מכלל דנערה תשועה: אכדס גופו. כגון נעטע בנהר מניין שאתה מלווה על השבת: ס"ל והשבותו לו. קרא ימירא הוא למדרש שב את גופו לעממו: בני מילי כנפשו. אס זה הרוצה יוכל להזילה יליהו: קמ"ל. לא תעמוד על דם רעך לא תעמוד על עמך משמע אלא חזור על כל דדנין שלא יאכד כל רעך: חייבי כריסום וחייבי מיתום כ"ד. דעריות קאמר דאיכא עבירה ופגם ומנא דמתני' נמי הכי סבירא ליה מדלא קא מרמינן שתמא אקמתא ומנא הני והוא הדין לכל עריות: אלמנא לכהן הגדול. כ"ג הרודף אלמנה לאונסה אע"פ שיש שם פגם דקא משוי לה חללה אין מזלין אותה בנפשו כדמפרש לקמן) דמייבי לאוין אין ניתנין להזיל כנפשו: נעדרה בה עבירה. ככר: אין מזלין. דהא אפגימה לה וקרא אפגימה קפיד מדגלי כתיב ולא נעבירות אחרות: יש מושיע לה. ע"י דבר אחר בלא הריגה אין הורגין אותה בנדיפתו שהרי כשישיגוהו' יהיה לה מושיע: האומרים. למזלין הרודפין אחריו הניחו לו ולא תדרפו אחריו שלא יהרגנה קודם שמיגוהו אף על פי דאנוסה היא ומיראה היא דקאמרנה אין מזלין אותה ועממא מפרש לקמן (ע"ג): **לנערה חטא מות.** אכלוהו קאי אין מושיע לה וקרא ימירא הוא ולדרשה דהא כתיב ולנערה לא תעשה דבר: נער כתיב וקרינן נערה מדרש מקרא ונדרש מסורת נער להביא את הזכור נערה נערה חטא מות: דלאו אורחיה. ליבעל ואיכא צוין ובשבת גדול: פגיס לה. בנחולין ומגנה על בעלה: דאורחיהו

הכי מיהו קשה הא בהמה לא איתקוש מדמזינעיה לן קרא לרבות העראה בבהמה בפרק ד' מיתות (ועיל דף ט"ז): **נער** נערה. פירש בקונטרס נער כתיב וקרי נערה מדרש מקרא ומסורת ואף על גב דאמרין בפרק אלו נערות (מכות) דף מ: וס"ג גבי קנס כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה בנפשע הכא הוי מצי למיכתב נערה דעל כרחיק לאו כקטנה איירי אלא בבת עונשין ועוד יש לפרש דטובא נערה כתיבי בפרשה ומיהו כסמין משמע דממד דרש דקאמר אידי דכתב נער כתב נמי כפשיטה דקרא דעל כרחיק נערה קרינן דהא נערה משמע: